

VODIČ:

PRAVNI POLOZAJ ONLINE MEDIJA U SRBIJI

NAMENJEN ONLINE I GRAĐANSKIM MEDIJIMA KAO KORISNICIMA

Cilj Vodiča je da predstavi regulatorni režim po novom Zakonu o javnom informisanju i medijima, koji je usvojen u avgustu 2014. godine, kao i da ukaže na sve prednosti i nedostatke opšteg režima, odnosno prelaska u medijski režim registrovanjem u Registru medija

**"VODIČ: PRAVNI POLOŽAJ ONLINE MEDIJA U SRBIJI - NAMENJEN ONLINE I
GRAĐANSKIM MEDIJIMA KAO KORISNICIMA"**

SHARE FOUNDATION

MART 2015

UREDNICI: Vladan Joler, Đorđe Krivokapić

TEKSTOVI: Nevena Krivokapić, Ognjen Colić, Marija Maksimović

LEKTURA: Bojan Perkov

DIZAJN I PRELOM: Olivia Solis Villaverde

ŠTAMPARIJA: NS PRESS DOO NOVI SAD

TIRAŽ : 200

PODRŠKA PROJEKTU:

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

CIP - Каталогизacija у публикацији

Библиотека Матице српске, Нови Сад

34:[070:004.738.5(036)

КРИВОКАПИЋ, Невена

Pravni položaj online medija u Srbiji : vodič namenjen
online i građanskim medijima kao korisnicima / [tekstovi
Nevena Krivokapić, Ognjen Colić, Marija Maksimović]. - Novi
Sad : Share fondacija, 2015 (Novi Sad : NS press). - 40 str.; 16 cm
Tiraž 200.

ISBN 978-86-89487-02-2

a) Електронски медији - Правни аспект - Србија - Водичи

COBISS.SR-ID 295461895

ATTRIBUTION-SHAREALIKE CC BY-SA

This license lets others remix, tweak, and build upon your work even for commercial purposes, as long as they credit you and license their new creations under the identical terms. This license is often compared to "copyleft" free and open source software licenses. All new works based on yours will carry the same license, so any derivatives will also allow commercial use. This is the license used by Wikipedia, and is recommended for materials that would benefit from incorporating content from Wikipedia and similarly licensed projects.

---

7 UPITNIK

---

9 REGULATORNI REŽIM PO NOVOM ZAKONU O JAVNOM INFORMISANJU I MEDIJIMA

- 10 POJAM MEDIJA
- 14 ZAŠTO DA SE REGISTRU-
JETE
- 16 ŠTA DOBIJATE REGIS-
TRACIJOM
- 22 KOJE SU VAŠE OBAVEZE
AKO SE REGISTRUJETE
- 30 PRAVILA KOJA SE TIČU
PREUZETIH INFOR-
MACIJA
- 32 AKO ODLUČITE DA SE REG-
ISTRUJETE, ŠTA PODRA-
ZUMEVA PROCES REGIS-
TRACIJE
- 36 OSTALA POSEBNA PRAVILA

---

38 ZAKLJUČAK

UPITNIK

1. Ime i prezime: _____

2. Broj: _____

3. Datum: _____

4. Mesto: _____

5. Kategorija: _____

6. Oznaka: _____

7. Napomena: _____

8. Podpis: _____

9. Datum: _____

10. Mesto: _____

11. Kategorija: _____

12. Oznaka: _____

(1) VI STE ONLINE MEDIJ?   DA   NE

---

(2) DA LI SE NA VAS ODNOSI
NOV ZAKON O JAVNOM IN-
FORMISANJU I MEDIJIMA?   DA   NE

---

(3) DA LI STE SE REGISTROVA-
LI U REGISTRU MEDIJA?   DA   NE

---

(4) DA LI ZNATE ŠTA DOBIJATE
REGISTRACIJOM U REGIS-
TRU MEDIJA?   DA   NE

---

(5) DA LI ZNATE ŠTA GUBITE
REGISTRACIJOM U REGIS-
TRU MEDIJA?   DA   NE

REGU-
LATOR-
NI REZIM
PO NOVOM
ZAKONU O
JAVNOM IN-
FORMISAN-
JU I MEDI-
JIMA

POJAM MEDIJA

POJAM MEDIJA

NOVI ZAKON O JAVNOM INFORMISANJU I MEDIJIMA U ČLANOVIMA OD 29 DO 31 UTVRĐUJE ŠTA JE I POD KOJIM USLOVIMA SMATRA MEDIJIMA, A ŠTA NE.

Pod medijem se u smislu ovog zakona naročito podrazumevaju dnevne i periodične novine, servis novinske agencije, radio-program i televizijski program i elektronska izdanja tih medija, kao i samostalna elektronska izdanja (uređivački oblikovane Internet stranice ili internet portali), a koji su registrovani u Registru medija, u skladu sa ovim zakonom.

Svaka novina sa posebnim nazivom smatra se jednim medijem. Sva izdanja jednih novina koja izlaze pod istim nazivom smatraju se jednim medijem. Svaki pojedinačni radio ili televizijski program smatra se jednim medijem, bez obzira na način distribucije. Svaki servis novinske agencije koji se posebno distribuira smatra se jednim medijem. Samostalno elektronsko izdanje smatra se jednim medijem.

Medij, u smislu ovog zakona nije: knjiga, film, nosač audio i audio-vizuelnog sadržaja, naučni i stručni časopis namenjen prvenstveno informisanju ili obrazovanju

određene profesionalne grupe, ostale štampane publikacije, katalog koji sadrži isključivo obaveštenja, oglase, reklame i informacije namenjene tržištu ili bilten i slične publikacije namenjene internom informisanju, elektronska publikacija državnih organa i organizacija, ustanova, javnih preduzeća i privrednih društava, preduzetnika i njihovih udruženja, službeno glasilo, štampana stvar poput letaka, plakata i sličnih sredstava javnog obaveštavanja, druga publikacija u smislu propisa kojim se uređuje izdavaštvo, kao ni internet-pretraživači i agregatori.

Mediji, u smislu ovog zakona nisu: platforme, poput internet foruma, društvenih mreža i drugih platformi koje omogućavaju slobodnu razmenu informacija, ideja i mišljenja njenih članova, niti bilo koja druga samostalna elektronska publikacija, poput blogova, veb-prezentacija i sličnih elektronskih prezentacija, osim ako nisu registrovane u Registru medija, u skladu sa ovim zakonom.

Dakle, zakonodavac je građanskim i online medijima ostavio opciju da se i oni (ako to žele) registruju kao mediji i da na taj način dobiju odgovarajući status sa svim pravima i obavezama. Neregistrovani građanski i online mediji ostaju van opsega ovog zakona.

Drugim rečima, jedino i samo ako se registrujete – smatrate se medijem u smislu Zakona o javnom informisanju i medijima i na Vas se primenjuje taj zakon. Ako se ne registrujete – ostajete van domašaja zakona.

OVAKAV PRISTUP:

A

Obezbeđuje pravnu sigurnost - blogovi, društvene mreže i druge digitalne medijske platforme nisu pod režimom medijske regulative, osim ako su registrovane u skladu sa zakonom

B

Daje mogućnost izbora - registracija je dobrovoljna

Da li ćete se opredeliti da sadržaje objavljujete preko medija ili u nekoj drugoj formi, direktno utiče i na vaša prava i obaveze, odnosno odgovornost za objavljeni sadržaj.

**ZAŠTO DA
SE REGIS-
TRUJETE**

ZAŠTO DA SE REGISTRUJETE

NA VAMA JE DA IZABERETE DA LI ĆETE SE REGISTRovati ILI NE. KAKO BISTE DONELI PRAVU ODLUKU KOJA JE U VAŠEM NAJBOLJEM INTERESU, NAJVAZNIJE JE DA SAGLEDATE KOJE SU PREDNOSTI REGISTRACIJE, DRUGIM REČIMA KOJA SU TO PRAVA KOJA STIČETE, A KOJE SU VAŠE OBAVEZE.

U nastavku vam prikazujemo najznačajnije pravne posledice do kojih dovodi proces registracije u Registru medija.

KORISTI ZA MEDIJE

- Zaštita izvora informacija
- Poseban režim krivično-pravne zaštite ličnog integriteta novinara
- Posebni osnovi isključenja krivičnog kažnjavanja
- Pristup informacijama i akreditacije za izveštavanje
- Pristup državnim fondovima - sufinansiranje projekata u oblasti javnog informisanja radi ostvarivanja javnog interesa

ODGOVORNOST ZA MEDIJE

- Obaveza novinarske pažnje – „odgovorno novinarstvo“
- Proširena odgovornost urednika, novinara i izdavača
- Pravila koja se tiču preuzetih informacija
- Obaveza registracije
- Ostala posebna pravila: impresum, oglašavanje, autorska prava, itd.

**ŠTA
DOBIJATE
REGISTRACIJOM**

ŠTA DOBIJATE REGISTRACIJOM

1. ZAŠTITA IZVORA INFORMACIJA

Novinar nije dužan da otkrije izvor informacije, osim podataka koji se odnose na krivično delo, odnosno učinioca krivičnog dela, za koje je kao kazna propisan zatvor u trajanju od najmanje pet godina, ako se podaci za to krivično delo ne mogu pribaviti na drugi način.

Ukoliko ste novinar koji radi u registrovanom mediju, ova zakonska odredba vam omogućava da zaštitite identitet svojih izvora informacija, što ne biste mogli u slučaju da medij u kome radite nije registrovan u skladu sa zakonom.

2. POSEBAN REŽIM KRIVIČNO-PRAVNE ZAŠTITE LIČNOG INTEGRITETA NOVINARA

Ukoliko bi se Vaš online medij registrovao i tako dobio status medija u smislu Zakona o javnom informisanju i medijima, samom registracijom novinari takvog online medija, između ostalog, potpadaju pod poseban režim krivično-pravne zaštite njihovog ličnog integriteta. Najznačajniji primer „pojačane“ krivično-pravne zaštite ogleda se u načinu na koji je zakonodavac predvideo krivično delo Ugrožavanja sigurnosti. Krivično delo Ugrožavanje sigurnosti je predviđeno u članu 138 Krivičnog zakonika Republike Srbije i ono postoji kada učinilac „ugrozi sigurnost nekog lica pretnjom da će napasti na život

ili telo tog lica ili njemu bliskog lica“. Učiniocu je zaprećeno novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

Međutim, kada bi neko ugrožavao sigurnost novinara u online registrovanom online mediju (pretnjom da će napasti na njegov život ili telo ili njemu bliskog lica) zbog njegovog novinarskog izveštavanja, takvom učiniocu je zaprećena dosta strožija kazna nego onom koji je ugrožavao sigurnost „običnom“ građaninu. Takvom učiniocu je zaprećeno kaznom zatvora u minimalnom trajanju od 6 meseci, a maksimalnom u trajanju od 5 godina.

Dakle, znatno strože kazne za ugrožavanje sigurnosti novinara zbog njegovog novinarskog izveštavanja svakako da deluju preventivno, u smislu odvraćanja potencijalnih učinilaca.

3. POSEBNI OSNOVI ISKLJUČENJA KRIVIČNOG KAZNJAVANJA

Novinari registrovanog online medija takođe u nekim slučajevima mogu biti i pošteđeni zaprečenih kazni u slučaju da oni učine određena krivična dela prilikom svog novinarskog izveštavanja.

Recimo, ukoliko novinar uvredi drugo lice (tj. učini krivično delo Uvrede iz člana 170 Krivičnog zakonika Republike Srbije) u vršenju svog novinarskog poziva, on neće biti kažnjen zaprečenom kaznom ako se iz načina izražavanja ili drugih okolnosti vidi da to nije učinio u nameri omalovažavanja.

Slično, ako novinar registrovanog online medija iznosi ili pronosi pojedinosti iz ličnog ili porodičnog života nekog lica što može škoditi njegovoj časti ili ugledu (tj. učini krivično delo Iznošenje ličnih i porodičnih prilika iz člana 172 Krivičnog zakonika Republike Srbije) u

vršenju svog novinarskog poziva, neće biti kažnjen ako dokaže istinitost svoje tvrdnje ili čak ako dokaže da je imao osnovanog razloga da poveruje u istinitost onoga što je iznosio ili pronosio. Takvu prednost neće uživati „običan građanin“, uključujući i novinara neregistrovanog online medija, čak i ako uspe da dokaže da su njegove tvrdnje o nečijem tuđem privatnom ili porodičnom životu istinite.

UKOLIKO NOVINAR REGISTROVANOG ONLINE MEDIJA VRŠEĆI NOVINARSKI POZIV UČINI:

- Krivično delo Povrede ugleda Srbije iz člana 173 Krivičnog zakonika
- Krivično delo Povrede ugleda zbog rasne, verske, nacionalne ili druge pripadnosti iz člana 174 Krivičnog zakonika
- Krivično delo Povrede ugleda strane države ili međunarodne organizacije iz člana 175 Krivičnog zakonika

neće biti kažnjen zaprećenim sankcijama ako se iz načina izražavanja ili iz drugih okolnosti vidi da to nije učinio u nameri omalovažavanja ili ako dokaže istinitost svog tvrđenja ili da je imao osnovanog razloga da poveruje u istinitost onoga što je iznosio ili pronosio.

4. PRISTUP INFORMACIJAMA I AKREDITACIJE ZA IZVEŠTAVANJE

Organizatori raznih događaja daju registrovanim medijima akreditacije za izveštavanje. Jasno je da je to u interesu samih organizatora događaja, jer na taj način postižu sigurnost da će o događajima izveštavati novinari koji su u propisanom medijskom režimu odgovornosti.

Dakle, da bi online mediji mogli da se prijave za akreditacije za izveštavanje, to mogu učiniti samo ako su se registrovali i na taj način stekli status medija u skladu sa Zakonom o javnom informisanju i medijima.

5. PRISTUP DRŽAVNIM FONDOVIMA - SUFINANSIRANJE PROJEKATA U OBLASTI JAVNOG INFORMISANJA RADI OSTVARIVANJA JAVNOG INTERESA

Neregistrovani mediji, pa tako i neregistrovani online mediji, ne mogu računati na finansijsku podršku iz javnog budžeta. Takvo načelo je izraženo kroz Zakon o javnom informisanju i medijima.

Naime, Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave, javni interes u oblasti javnog informisanja, između ostalog, obezbeđuju i kroz sufinansiranje projekata u oblasti javnog informisanja. Sredstva za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja državni sektor raspoređuje na osnovu konkursa koje raspisuje Republika, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave. Osnovni uslov koji medij (odnosno njegov izdavač koji aplicira za sredstva) mora da ispuni za učešće na konkursu je da je registrovan, kako je izričito predviđeno Zakonom o javnom informisanju i medijima. Čak i kada država daje pojedinačna finansijska davanja za projekte proizvodnje medijskog sadržaja mimo konkursa, da bi medij dobio takvu finansijsku podršku, potrebno je da bude registrovan.

Da bi zakonodavac bio siguran da državna sredstva mogu biti dodeljena samo registrovanim medijima, predviđeno je da Republika, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave, pa čak ni ustanova, preduzeće i drugo pravno lice koje je u pretežnom delu u državnoj svojini ili koje se u celini ili pretežnim delom finansira iz javnih prihoda, ne može na bilo koji način sufinansirati projekte niti na drugi način dodeljivati državnu pomoć izdavačima medija koji nisu registrovani. Štaviše, spomenuti subjekti iz državnog sektora, u skladu sa Zakonom o javnom informisanju i medijima, ne mogu se niti oglašavati kod neregistrovanih medija niti koristiti bilo koje druge usluge neregistrovanih medija.

**KOJE SU VAŠE
OBAVEZE AKO SE
REGISTRUJETE**

KOJE SU VAŠE OBAVEZE AKO SE REGISTRUJETE

1. OBAVEZA NOVINARSKE PAŽNJE – „ODGOVORNO NOVINARSTVO“

Urednik i novinar dužni su da s pažnjom primerenom okolnostima, pre objavljivanja informacije koja sadrži podatke o određenoj pojavi, događaju ili ličnosti provere njeno poreklo, istinitost i potpunost.

Dakle, da bi oštećena strana mogla da pozove na odgovornost novinara i urednika dovoljna je obična nepažnja (*culpa levis*).

Ovakvo rešenje otežava položaj novinara i urednika, koji bi prema opštem režimu kao zaposleni dogovarali samo za nameru, a samo

izuzetno, u slučaju povrede časti i širenja neistinitih navoda predviđenih članom 198 Zakona o obli-gacionim odnosima, i za nepažnju.

Treba primetiti da je pravni standard novinarske pažnje direktno srazmeran težini povrede prava i/ili interesa koju bi objavljivanje informacije moglo izazvati. Dakle, primenjuje se tzv. „klizni kriterijum“ - što je pravo, odnosno interes vredniji, to pažnja mora biti viša.

2. PROŠIRENA GRAĐANSKO-PРАВNA ODGOVORNOST UREDNIKA, NOVINARA I IZDAVAČA

Ukoliko odlučite da se registrujete treba da imate u vidu posebna pravila u pogledu naknade štete koja su ustanovljena Zakonom o javnom informisanju i medijima.

Prema članu 112 Zakona o javnom informisanju i medijima, lice na koje se odnosi informacija čije je objavljivanje u skladu zakonom

zabranjeno, a koje zbog njenog objavljivanja trpi štetu, ima pravo na naknadu materijalne i nematerijalne štete u skladu sa opštim propisima i odredbama ovog zakona, nezavisno od drugih sredstava pravne zaštite koja tom licu stoje na raspolaganju u skladu sa odredbama ovog zakona.

Šta se smatra pod informacijom čije je objavljivanje u skladu zakonom zabranjeno definisano je kroz članove koji se odnose na povredu pretpostavke nevinosti, zabranu govora mržnje, prava i interesa maloletnika, zabranu javnog izlaganja pornografskog sadržaja, pravo na dostojanstvo ličnosti, pravo na autentičnost, odnosno pravo na privatnost.

Tako se, primera radi, niko u mediju ne sme označiti učinocem kaznjivog dela, odnosno oglasiti krivim ili odgovornim pre pravnosnažnosti odluke suda, a informacije iz krivičnog postupka koji je u toku mogu se objaviti ako su iznete na glavnom pretresu ili ako su pribavljene ili ako su mogle biti dobijene od organa javne vlasti na osnovu zakona kojim se uređuje pristup informacijama od javnog značaja, itd. Poštovanje pretpostavke nevinosti se naravno odnosi i na neregistrovane građanske i online medije.

Pored prava na naknadu materijalne i nematerijalne štete u skladu sa opštim propisima i odredbama Zakona o javnom informisanju i medijima, lice na koje se odnosi informacija čije je objavljivanje u skladu zakonom zabranjeno na raspolaganju ima i:

- 1- pravo na odgovor
- 2- pravo na ispravku i
- 3- druge oblike sudske zaštite koji,

između ostalih, uključuju:

- utvrđivanje da je objavljivanjem informacije, odnosno zapisa povređeno pravo, odnosno interes;
- propuštanje objavljivanja, kao i zabrana ponovnog objavljivanja informacije, odnosno zapisa;
- predaja zapisa, uklanjanje ili uništenje objavljenog zapisa (brisanje video zapisa, brisanje audio zapisa, uništenje negativa, odstranjenje iz publikacija i slično).

Osnovno pitanje koje se postavlja u vezi sa naknadom (materijalne i nematerijalne) štete i ujedno najvažnije sa aspekta donošenja odluke da li se registrovati i na taj način steći status medija, te samim tim potpasti pod medijski režim jeste koje su osnovne karakteristike građansko-pravne odgovornosti ustanovljene Zakonom o javnom informisanju i medijima.

U nastavku vam prikazujemo osnovne razlike između medijskog i opšteg režima.

MEDIJSKI REŽIM**ZAKON O JAVNOM
INFORMISANJU I MEDIJIMA****OPŠTI REŽIM****ZAKON O OBLIGACIONIM
ODNOSIMA**

Teret dokazivanja
nosi tužilac – za novinara i urednika traži se dokazana krivica

nosi tuženi – krivica se pretpostavlja

Stepen krivice koji se zahteva za postojanje odgovornosti
novinar/urednik: dovoljna je (obična) nepažnja

zaposleni: neophodno je postojanje namere (izuzetno i grube nepažnje)
ako je reč samo o fizičkom licu, npr. blogeru, prema članu 158 Zakona o obligacionim odnosima, krivica postoji kada je štetnik prouzrokovao štetu namerno ili nepažnjom

izdavač za novinara/urednika: dovoljna je (obična) nepažnja

poslodavac za zaposlenog: neophodno postojanje namere ili grube nepažnje

Posebni osnovi isključenja odgovornosti
taksativno predviđeni članom 116

prema čl. 198, st. 2 Zakona o obligacionim odnosima, ne odgovara za prouzrokovanu štetu onaj ko učini neistinito saopštenje o drugome ne znajući da je ono neistinito, ako je on ili onaj kome je saopštenje učinio imao u tome ozbiljnog interesa

Rok za podnošenje tužbe
6 (šest) meseci od dana objavljivanja informacije čije je objavljivanje u skladu sa ovim zakonom zabranjeno, odnosno od dana kada je tuženi bio dužan da objavi informaciju čije je objavljivanje naloženo odlukom nadležnog suda

Potraživanje naknade prouzrokovane štete zastareva za 3 godine od saznanja za štetu i za lice koje je štetu učinilo (subjektivni rok). U svakom slučaju, ovo potraživanje zastareva za 5 godina od kad je šteta nastala (objektivni rok). Kad je šteta prouzrokovana krivičnim delom, a za krivično gonjenje je predviđen duži rok zastarelosti, zahtev za naknadu štete prema odgovornom licu zastareva kad istekne vreme određeno za zastarelost krivičnog gonjenja.

A - TERET DOKAZIVANJA

Zakonom o javnom informisanju i medijima modifikovana su opšta pravila naknade štete, gde se krivica štetnika (dužnika u materijalno-pravnom smislu, tuženog u procesno-pravnom smislu) pretpostavlja – ko drugome prouzrokuje štetu dužan je da je nadoknadi, ukoliko se ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice (član 154 Zakona o obligacionim odnosima).

Naime, koncepcija Zakona o obligacionim odnosima zasniva se na tome da ako je neko štetu prouzrokovao, onda je valjda i kriv za to, pa se krivica štetnika, u slučaju kada je tužilac u sporu dokazao da je štetu pretrpeo i da je štetu prouzrokovao tuženi, pretpostavlja.

Dakle, prema opštem režimu oštećenih (poverilac u materijalno-pravnom smislu, odnosno tužilac u procesno-pravnom smislu) treba u sporu da dokaže dva od ukupno tri elementa na kojima se zasniva građansko-pravna odgovornost – postojanje štete i uzročne veze, dok se treći element, tj. krivica, pretpostavlja. Drugim rečima, on ima teret dokazivanja da je šteta prouzrokovana i da je štetu prouzrokovalo ono lice koje tuži, a na tuženom je da dokaže da šteta nije nastala njegovom krivicom.

S druge strane, prema medijskom režimu, oštećeni treba u sporu da

dokaže sva tri elementa na kojima se zasniva građansko-pravna odgovornost – postojanje štete, uzročne veze i krivice. Drugim rečima, on ima teret dokazivanja da je šteta prouzrokovana, da je štetu prouzrokovalo ono lice koje tuži i da je to lice krivo.

Prema članu 113 Zakona o javnom informisanju i medijima novinar, odnosno odgovorni urednik, odgovara za štetu nastalu objavljivanjem informacije, ako se dokaže da je šteta nastala njegovom krivicom. Prema tome, odgovornost novinara odnosno urednika se zasniva na dokazanoj krivici, a teret dokazivanja nosi tužilac.

Dok se odgovornost novinara i urednika zasniva na (dokazanoj) krivici, treba naglasiti da izdavač odgovara bez obzira na krivicu – dakle objektivno.

B - STEPEN KRIVICE

Zakonom o javnom informisanju i medijima donekle je promenjen i opšti režim odgovornosti poslodavca za zaposlene utvrđen Zakonom o obligacionim odnosima.

U članu 115 Zakona o javnom informisanju i medijima utvrđeno je da za štetu nastalu objavljivanjem informacije, pored novinara solidarno odgovaraju i odgovorni urednik i izdavač.

Prema opštim pravilima, izdavač kao poslodavac bi se mogao osloboditi odgovornosti ako dokaže da su zaposleni – novinar i/ili urednik u datim okolnostima postupali onako kako je trebalo, a oštećenik bi mogao zahtevati naknadu štete i neposredno od radnika – novinara i/ili urednika, samo ako su štetu prouzrokovali namerno (član 170 Zakonom o obligacionim odnosima). Izuzetno, članom 198 Zakona o obligacionim odnosima, koji se odnosi samo na naknadu materijalne štete u slučaju povrede časti i širenja neistinitih navoda, kojim je predviđeno da ko drugome povredi čast, kao i ko iznosi ili prenosi neistinite navode o prošlosti, o znanju, o sposobnosti drugog lica, ili o čemu drugome, a zna ili bi morao znati (dakle namera ili gruba nepažnja) da su neistiniti, i time mu prouzrokuje materijalnu štetu dužan je

naknaditi je, i ako je šteta prouzrokovana grubom nepažnjom.

Međutim, prema članu 9 Zakona o javnom informisanju i medijima (koji nosi naziv „Obaveza novinarske pažnje“) urednik i novinar dužni su da s pažnjom primerenom okolnostima, pre objavljivanja informacije koja sadrži podatke o određenoj pojavi, događaju ili ličnosti provere njeno poreklo, istinitost i potpunost. Proizlazi da je za odgovornost dovoljna obična nepažnja (culpa levis). Prema tome, ovakvo rešenje otežava položaj novinara i urednika, koji bi prema opštem režimu kao zaposleni odgovarali samo za nameru, a samo izuzetno, u slučaju predviđenom članom 198, i za grubu nepažnju, a i izdavača koji bi se mogao braniti da zaposleni nije kriv.

C - POSEBNI OSNOVI ISKLJUČENJA ODGOVORNOSTI

Zakonom o javnom informisanju i medijima predviđeni su i posebni osnovi isključenja odgovornosti.

ISKLJUČENJE ODGOVORNOSTI, ČLAN 116 ZAKONA O JAVNOM INFORMISANJU I MEDIJIMA

Novinar, odgovorni urednik i izdavač ne odgovaraju za štetu ako je informacija:

- Verno preneti iz javne skupštinske rasprave ili javne rasprave u skupštinskom telu
- Verno preneti iz sudskog postupka, u skladu sa ovim zakonom
- Verno preneti s javnog skupa, a novinar je postupao s dužnom novinarskom pažnjom
- Sadržana u dokumentu organa javne vlasti na koji se primenjuje zakon kojim se uređuje slobodan pristup informacijama od javnog značaja, a javnost ima opravdani interes da za nju zna;
- Objavljena u emisiji koja se emituje uživo, a novinar je postupao s dužnom novinarskom pažnjom

Za štetu prouzrokovanu objavljivanjem neistinite ili nepotpune informacije koja potiče od organa javne vlasti odgovara Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave čiji je to organ, bez obzira na krivicu.

PRAVILA KOJA SE TICU PREUZETIH INFORMACIJA

PRAVILA KOJA SE TIČU PREUZETIH INFORMACIJA

Urednik i novinar dužni su da preuzete informacije, ideje i mišljenja prenesu verodostojno i potpuno, a ako se informacija preuzima iz drugog medija - da navedu i naziv tog medija.

U praksi dosta nedoumica stvara pitanje reobjavlivanja vesti iz drugih medija, jer ovo pitanje nije u dovoljnoj meri zakonski regulisano. Moglo bi se reći da je vest jedina novinarska forma koja se ne smatra autorskim delom, jer se sastoji od informacija i činjenica koje se odnose na tekuće događaje ili događaje u najavi. Međutim, obaveza navođenja izvora od kojeg je preuzeta vest je izričita, naravno pod uslovom da je vest već javno saopštena i da se radi o reobjavlivanju vesti.

AKO ODLUČITE
DA SE
REGISTRU-
JETE, STA
PODRAZUME-
VA PROCES
REGIS-
TRACIJE

AKO ODLUČITE DA SE REGISTRUJETE, ŠTA PODRAZUMEVA PROCES REGISTRACIJE

Online mediji se registruju kod Registra medija koji vodi Agencija za privredne registre Republike Srbije i na taj način stiču status medija, u skladu sa zakonom.

Da bi online medij uopšte započeo postupak registracije, on mora imati izdavača koji može biti ili pravno lice ili preduzetnik, registrovan za obavljanje delatnosti kod Agencije za privredne registre Republike Srbije ili nekog drugog

organa koji vodi registar lica koja obavljaju delatnost (npr. Privredni sud, Republički zavod za statistiku itd). Praktično, sam postupak registracije započinje izdavač online medija.

Svrha Registra medija je da se obezbedi javnost podataka o medijima. U tom cilju u Registru medija se registruje niz podataka o online mediju:

PODACI KOJI SE REGISTRUJU U REGISTRU MEDIJA APR

- Naziv i registarski broj online medija
- Lično ime i JMBG domaćeg fizičkog lica ili broj pasoša i država izdavanja pasoša stranog fizičkog lica koje je odgovorni urednik online medija
- Podatak o jeziku na kome se medij izdaje
- Internet adresa
- Poslovno ime/naziv, sedište i matični broj izdavača
- Podaci o pravnim i fizičkim licima koja neposredno ili posredno imaju više od 5% udela u osnivačkom kapitalu izdavača, podaci o njihovim povezanim licima i podaci o drugim izdavačima u kojima ta lica imaju više od 5% udela u osnivačkom kapitalu
- Podaci o iznosu novčanih sredstava dodeljenih mediju na ime državne pomoći
- Dokumenti na osnovu kojih je izvršena registracija
- Datum i vreme registracije
- Promene registrovanih podataka
- Datum i vreme registracije promene podataka

Kao što smo rekli, postupak registracije započinje izdavač online medija. U tom cilju podnosi registracionu prijavu Registru medija ¹ neposredno ili poštom. Uz registracionu prijavu prilaže se sledeća dokumentacija:

DOKUMENTA KOJA SE PRILAŽU UZ REGISTRACIONU PRIJAVU

- Odluka izdavača online medija o osnivanju medija i nazivu medija
- Odluka izdavača o jeziku izdanja
- Odluka izdavača o imenovanju odgovornog urednika medija
- Izvod iz javnog registra, kojim se dokazuje identitet izdavača ako nije registrovan u registru koji vodi Agencija za privredne registre
- Dokaz o matičnom broju izdavača, ako nije registrovan u registru koji vodi Agencija za privredne registre
- Dokaz o identitetu odgovornog urednika medija (za domaće fizičko lice – overena fotokopija lične karte, za strano fizičko lice – overena fotokopija pasoša, odnosno overena fotokopija lične karte ako je izdata stranom fizičkom licu)
- Potvrda iz baze Registra nacionalnog Internet domena Srbije o Internet adresi
- Akt koji sadrži osnovne identifikacione podatke o licima koja neposredno ili posredno imaju više od 5% udela u osnivačkom kapitalu izdavača i o drugim izdavačima u kojima ta lica imaju više od 5% udela u osnivačkom kapitalu kao i podatke o procentu udela
- Dokaz o uplaćenju naknadi za vođenje postupka registracije u iznosu od 2.800,00 dinara

Nakon što utvrdi da su ispunjeni uslovi za registraciju i da je podnesena zahtevana dokumentacija, Registar medija donosi Rešenje o registraciji online medija u roku od 5 dana od dana podnošenja registracione prijave.

¹ <http://www.apr.gov.rs/Portals/0/glasila/Registraciona%20prijava%20upisa%20medija%20u%20Registar%20medija%20T.pdf>

OSTALA POSEBNA PRAVILA

OSTALA POSEBNA PRAVILA

U slučaju da online medij stekne status medija u smislu Zakona o javnom informisanju i medijima, stiže i obavezu da se učini transparentnim i to kroz obavezu objavljivanja impresuma. Ukoliko se odluči za registraciju, online medij će morati na svojoj Internet adresi vidno da objavi sledeće podatke:

OBJAVLJIVANJE IMPRESUMA NA INTERNET ADRESI ONLINE MEDIJA

- Naziv online medija
- Naziv i sedište izdavača
- Adresa elektronske pošte ili Internet stranice
- Lična imena odgovornog urednika medija i odgovornih urednika za pojedina izdanja, rubrike, odnosno programske celine
- Podaci o nadležnim regulatornim, odnosno nadzornim telima
- Registracioni broj online medija

Ako biste se odlučili za registraciju morate računati i na niz dodatnih obaveza iz Zakona o javnom informisanju i medijima kojih bi se morali pridržavati:

DODATNE OBAVEZE ZA REGISTROVANE MEDIJE PROPISANE ZAKONOM O JAVNOM INFORMISANJU I MEDIJIMA

- Pretpostavka nevinosti, tj. niko se ne sme označavati učiniocem kažnjivog dela dok se pravnosnažno ne okonča odgovarajući postupak, što u najvećem broj slučajeva podrazumeva donošenje presude u drugom stepenu od strane Apelacionog suda
- Informacije o krivičnom postupku mogu da se objave samo ako su iznete na glavnom pretresu ili su dobijene na osnovu propisa o pristupu informacijama od javnog značaja
- Zabrana podsticanja diskriminacije, mržnju ili nasilje protiv lica ili grupe lica zbog njihovog pripadanja ili nepripadanja nekoj rasi, veri, naciji, polu, zbog njihove seksualne opredeljenosti ili drugog ličnog svojstva
- Sadržaj medija ne sme da naškodi moralnom, intelektualnom, emotivnom ili socijalnom razvoju maloletnika
- Čuvanje medijskih zapisa najmanje 30 dana od dana objavljivanja i stavljanje na uvid na zahtev suda, drugog nadležnog državnog organa, regulatornog tela za oblast elektronskih medija, kao i zainteresovanog lica, bez odlaganja, a najkasnije u roku od tri dana od dana prijema pismenog zahteva

ZAKLJUČAK

Vratite se na Upitnik. Imate li sad sve odgovore? Za sva potrebna razjašnjenja i vaša eventualna pitanja naš tim vam stoji u potpunosti na raspolaganju!

